

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 9 kwietnia 2021 r.

Pozycja 71

POSTANOWIENIE z dnia 21 stycznia 2021 r. Sygn. akt Ts 62/20

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Justyn Piskorski – przewodniczący
Michał Warciński – sprawozdawca
Julia Przyłębska,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 19 sierpnia 2020 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej M.F.,

p o s t a n a w i a:

uwzględnić zażalenie i nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 30 marca 2020 r. (data nadania) M.F. (dalej: skarżący), reprezentowany przez radcę prawnego ustanowionego pełnomocnikiem z wyboru, wniósł o stwierdzenie, że art. 386 § 4 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.; dalej: k.p.c.) w zakresie, w jakim przyjmuje, że „istotą sprawy jest tylko żądanie pozwu (wniosku w sprawie nieprocesowej)” jest niezgodny z art. 45 ust. 1 i art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji.

Skarżący twierdzi, że na skutek zastosowania przez Sąd Najwyższy zakwestionowanego w skardze konstytucyjnej art. 386 § 4 k.p.c. doszło do naruszenia przysługującego mu prawa do rozpatrzenia sprawy przez właściwy sąd (art. 45 ust. 1 Konstytucji). Podkreśla, że „sprawę rozpatruje merytorycznie na nowo Sąd Okręgowy, zastępując (czy wyręczając) Sąd Rejonowy, który miał tę sprawę rozpatrywać na nowo po uchyleniu jego postanowienia i który – jako będący dla tej sprawy sądem pierwszoinstancyjnym ustrojowo – jest sądem właściwym do jej merytorycznego rozpatrywania na nowo”. Skarżący zauważa ponadto, że „skoro sprawę merytorycznie rozpatruje Sąd Okręgowy, to postępowanie w sprawie jest postępowaniem jednoinstancyjnym. Sąd ten pozostaje bowiem formalnie dla tej sprawy sądem drugoinstancyjnym ustrojowo, a to skutkuje tym, iż od jego orzeczeń stronom nie przysługują środki odwoławcze. W tym strony nie będą mogły złożyć apelacji od orzeczenia *meriti* tego sądu, którym sąd ten rozstrzygnie wniosek o ustanowienie służebności drogowej, ponieważ przepi-

sy k.p.c. przyznają prawo do apelacji od orzeczenia sądu, który jest w danej sprawie ustrojowo sądem pierwszoinstancyjnym, a takim dla omawianej sprawy jest Sąd Rejonowy”. W związku z tym – jak zarzucił skarżący – zastosowanie przez Sąd Najwyższy art. 386 § 4 k.p.c. spowodowało, że doszło do naruszenia prawa „do środka odwoławczego od rozstrzygnięcia *meriti* (rozstrzygnięcia wniosku o ustanowienie służebności drogowej, jakie zostanie podjęte w tej sprawie (...))” (art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji).

Postanowieniem z 19 sierpnia 2020 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 27 sierpnia 2020 r.) Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej stwierdziwszy, że skarżący nie wyczerpał drogi prawnej, o której mowa w art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK). Zdaniem Trybunału, skoro postanowienie Sądu Najwyższego z 17 października 2019 r. (sygn. akt [...]) uchyliło postanowienie Sądu Okręgowego w T. VIII Wydział Cywilny Odwoławczy z 24 maja 2019 r. (sygn. akt [...], [...]), pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego orzeczeniu kończącemu postępowanie w sprawie, to tym samym nie zakończyło postępowania z wniosku o ustanowienie służebności drogowej.

W zażaleniu złożonym 3 września 2020 r. (data nadania) skarżący zakwestionował postanowienie Trybunału w całości. Wniósł o jego uchylenie i przekazanie skargi do rozpoznania merytorycznego. Zdaniem skarżącego w sprawie, w związku z którą zainicjował postępowanie przed Trybunałem, bez znaczenia jest to, że postanowienie Sądu Najwyższego nie zakończyło postępowania z wniosku o ustanowienie służebności drogowej. Sprawa, którą poddał pod ocenę Trybunału jest incydentalna i autonomiczna. Powstała ona bowiem na gruncie sprawy głównej, jaką jest ustanowienie służebności. W związku z tym dołączone do skargi postanowienie Sądu Najwyższego jest dla tej sprawy orzeczeniem, o którym mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji, jak i w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 5-8 u.o.t.p.TK). Na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał bada przede wszystkim, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

2. Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że w wypadku rozpatrywanej skargi konstytucyjnej zachodzą wątpliwości uzasadniające konieczność merytorycznego rozpoznania podniesionych w niej zarzutów.

3. W myśl art. 394¹ § 1¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575, ze zm.; dalej: k.p.c.) na orzeczenie kasatoryjne sądu drugiej instancji każdej ze stron, a także każdemu uczestnikowi w postępowaniu nieprocesowym, przysługuje zażalenie do Sądu Najwyższego (zob. postanowienie SN z 24 czerwca 2014 r., sygn. akt I CZ 33/14, Legalis). Postępowanie toczące się przed Sądem Najwyższym na skutek zażalenia wniesionego na podstawie art. 394¹ k.p.c. stanowi kontynuację postępowania przed sądami powszechnymi, które nie zostało jeszcze prawomocnie zakończone (zob. postanowienie SN z 23 maja 2013 r., sygn. akt I CZ 46/13, Legalis). Kontroli wynikającej z art. 394¹ § 1¹ k.p.c. podlega wyłącznie to, czy w postępowaniu przed sądem pierwszej

instancji nie rozpoznano istoty sprawy albo czy wydanie wyroku kończącego spór wymagałoby przeprowadzenia przez sąd odwoławczy postępowania dowodowego w całości (art. 386 § 4 k.p.c.), względnie, czy nie doszło w tym postępowaniu do nieważności postępowania (art. 386 § 2 k.p.c.) (zob. postanowienie SN z 14 grudnia 2016 r., sygn. akt II UZ 63/16, Legalis). Sąd Najwyższy rozpoznając zażalenie nie ocenia więc stanowiska sądu drugiej instancji co do *meritum* sprawy.

4. W tym stanie rzeczy należy zbadać, czy poddana ocenie Trybunału Konstytucyjnego sprawa, zainicjowana przez skarżącego zażaleniem wniesionym na orzeczenie kasatoryjne sądu drugiej instancji, jest – w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji – odrębną od postępowania głównego sprawą, a w związku z tym, czy postanowienie Sądu Najwyższego, wydane po rozpoznaniu tego środka odwoławczego, jest dla niej orzeczeniem, o którym mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji i w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK. Kwestie te wykraczają poza zakres wstępnego rozpoznania analizowanej skargi konstytucyjnej.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.